

Malá Asie ve středověku

Musilová Jana

Úvodní informace

- Jana Musilová 87562@mail.muni.cz
- 70 % účast
- Ukončení písemná zkouška
- Prameny a sekundární literatura

Mapa Džungarie, J.G. Renat, 1744.

Sedmiříčí a Oguzové

8. století – migrace na Z

KAZAKHSTAN

MONGOLIA

UZBEKISTAN

KYRGYZSTAN

Gobi Desert

Manchurian Plain

Black Sea

Gora Elbrus
5642 m

GEORGIA

ARMENIA

AZERBAIJAN

Aral Sea

Lake Balkhash

Lop Nur

TURKEY

Anatolia

TURKMENISTAN

TAJIKISTAN

Qilian Shan

NORTH KOREA

Sea of Japan (East Sea)

LEBANON

SYRIA

IRAQ

IRAN

AFGHANISTAN

Plateau of Tibet

CHINA

SOUTH KOREA

JAPAN

Mediterranean Sea

JORDAN

ISRAEL

KUWAIT

SAUDI ARABIA

BAHRAIN

QATAR

U.A.E.

OMAN

PAKISTAN

INDIA

NEPAL

BHUTAN

Yellow Sea

East China Sea

Kyūshū

Shikoku

Red Sea

Arabian Peninsula

Oman

Rann of Kachchh

Thar Desert

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

MYANMAR

LAOS

VIETNAM

HONGKONG

TAIWAN

Hainan

Luzon Strait

Ryūkyū Is.

Belukha
4506 m

3491 m

Tian Shan

Tarim Pendi

Altun Shan

The Himalaya

Nanda Devi
7816 m

Dhaulagiri
8172 m

Yamuna

Ganga

Narmada

Godavari

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

Godavari

Mahanadi

Western Ghats

Bay of Bengal

Deccan Plateau

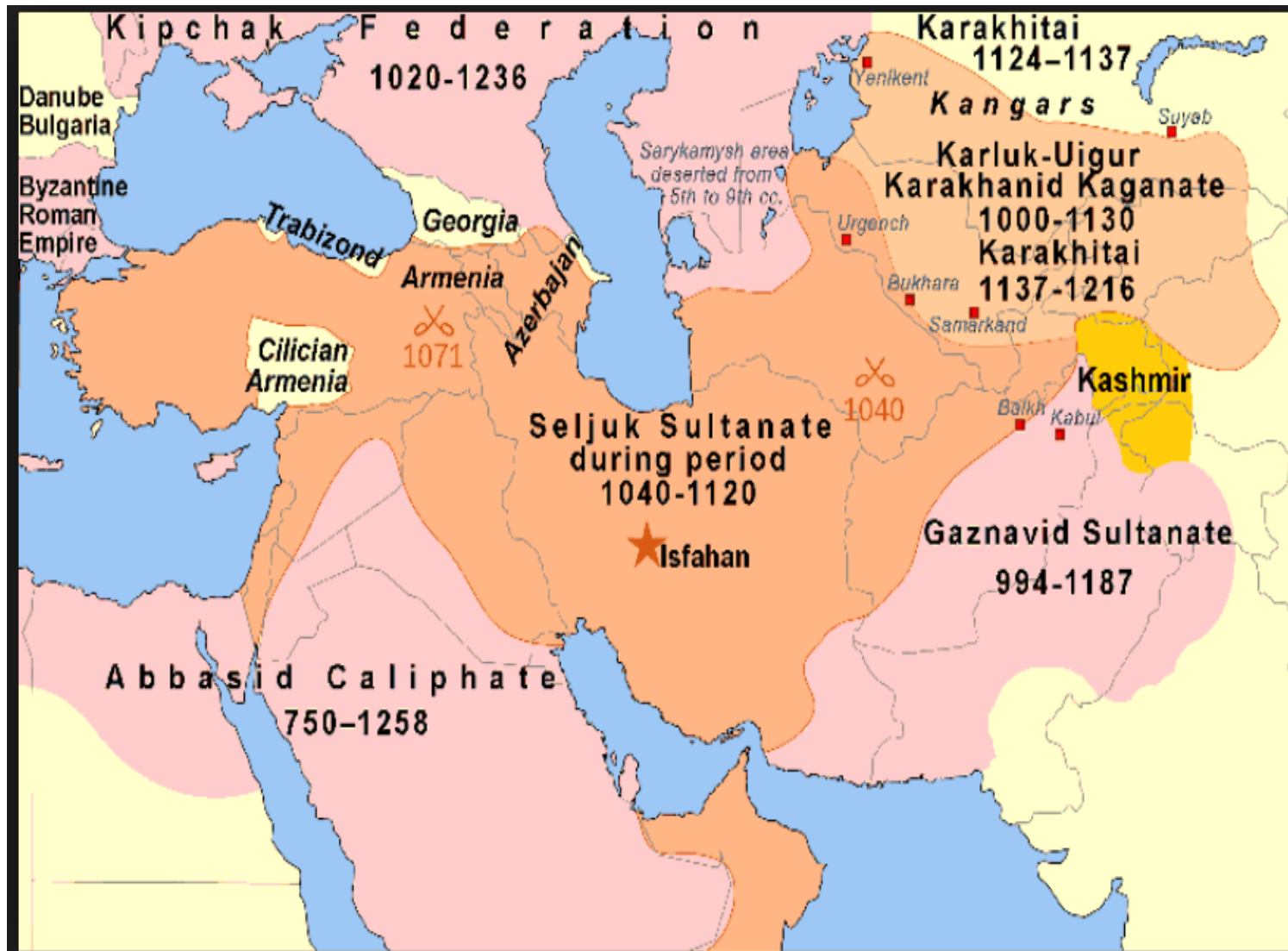
Godavari

Mahanadi

Oguzské kmeny v Transoxánii

- 780 – doložené oguzské kmeny v Transoxánii (migrace z V)
- 820 – v povodí Syrdaji
- 10. st. – „říše“ na S Aralského jezera, centrum Yenikent

Yenikent – centrum Oguzů

Byzantská říše

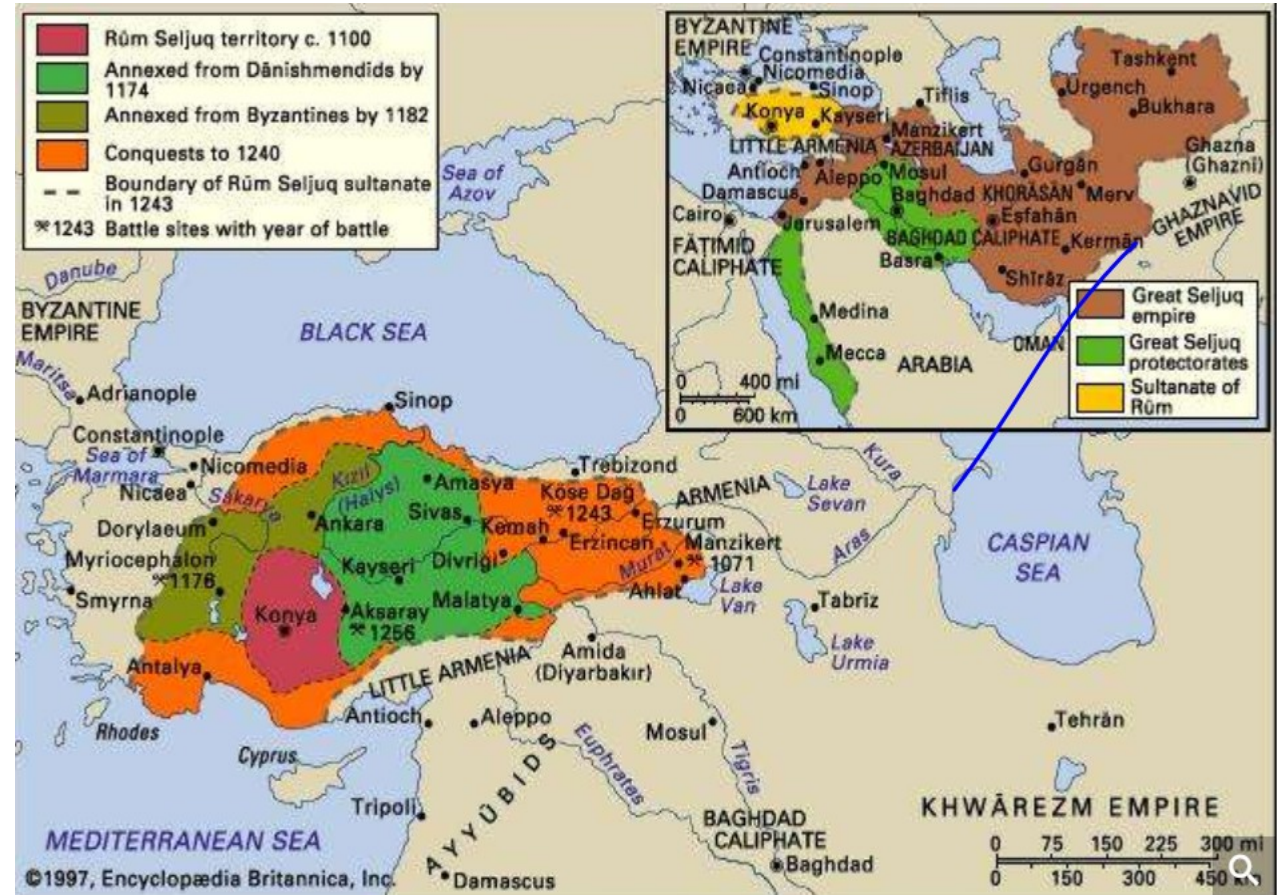
Byzantská říše okolo r. 1000

Byzantská říše okolo r. 1097

Seldžucká říše (1037 – 1157)

- Původ – střední Asie a příslušnost k Oguzskému kmeni Kiniků
- Náboženství – sunnitský islám

10. – 11. století – oguzské kmeny a vznik Seldžucké říše

- **Seldžuk** – kmen Kınık (jedna z 22 divizí Oguzů)
- Teritorium – Mezopotámiem, Sýrie, Palestina a Irán
- 955 – se oguzský náčelník **Seldžuk** (Saldžúq bne Daqqáq) z kmene Kınık se osamostatnil a usadil se dolním toku Syrdaji (označení rodiny, ne kmene a ne národa!)
- Převzetí islámu – město Džandu na břehu Syrdaji – sunnité; za Seldžuka
- 1040 – bitva u Dandánakánu (Turkmenistán) – vojevůdce **Toğrul** – porážka Ghaznovskou říši – **Toğrul** přijal titul „**sultán**“
- **Sultán Toğrul** – hlavní město: **Rajj** a následně **Esfahán**
- **50. léta 11. století** – **dobyť Bagdádu**

Ghaznovská říše

Dobytí Bagdádu a islám

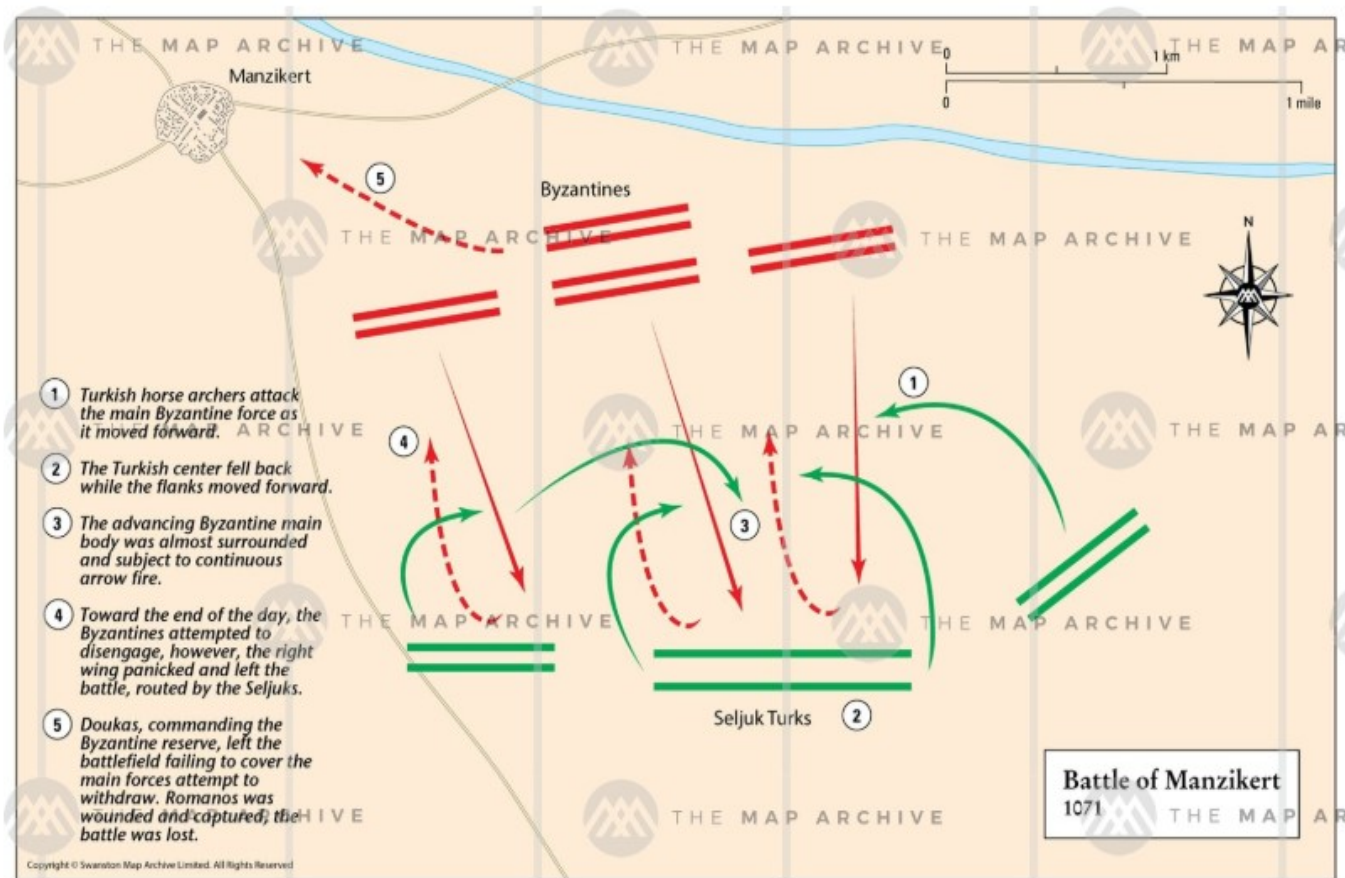
- Po porážce Ghaznovců se **Toğrul** obrátil proti Iránu - **Bújovcům** (iránská rodina, šiité – paradox – ochránci abbásovského chalífátu)
- **1055 - Toğrulovo** vítězství nad Abbásovci a dobytí Bagdádu
→ konec vlády abbásovských chalífů - **důsledek – zastaven postup šíismu ve značné části islámského světa**
- 1058 chalífa uznal **Toğrula „sultánem východu a západu“**

Nástupci Toğrula

- **Alp Arslan** a **Mališáh** – vrchol vlády Velkých Seldžuků
- Obrovský vliv na jejich úspěch – vezír **Hasan Nizámulmulk** – politická příručka *Sijásatnáme* (Pojednání o politice, česky, 2011)
- **Nizámulmulk** - mnoha místech začaly propukat vzpoury za účelem osamostatnění území – vezír je pomohl potlačit a **Mališáh** mu propůjčil titul „atabeg“ (stařešina); **Mališáh** řekl: „Svěřil jsem ti veškeré záležitosti, od malých po velké, od této chvíle jsi mým otcem“.

Byzansko – sedlžucké války (1048 – 1308)

- Bitva u Manzikertu 1071 (<https://www.youtube.com/watch?v=rn85RHrShrI>)

Bitva u Manzikertu

- Seldžukové porazili BŘ, konec 3. východořímské ofenzívy proti Seldžukům
- Následovaly další výboje do Anatólie – začátek úpadku BŘ
- Reakce - PRVNÍ KŘIŽÁCKÁ VÝPRAVA – 1095
- **Alp Arslan** porazil byzantskou armádu – cesta pro turkmenské kmeny do Malé Asie byla otevřena

Rúmský sultanát Seldžuků/Rúmští Seldžuci (1071/77 – 1308/10)

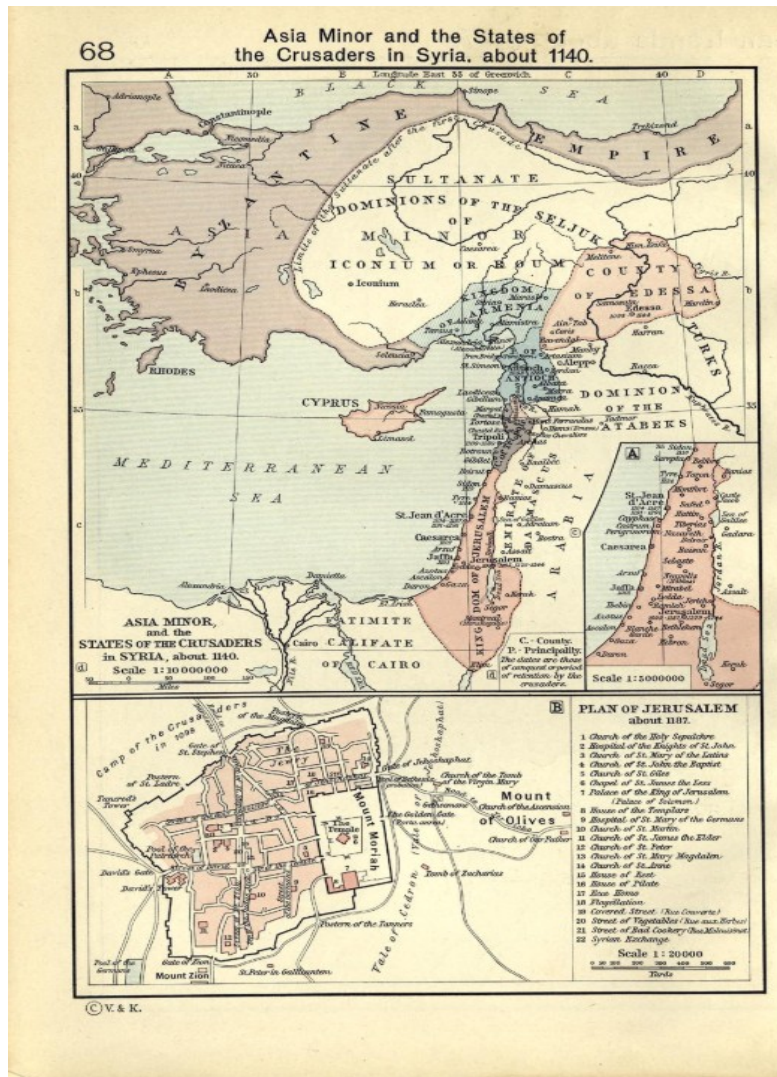
- * po bitvě u Manzikertu 1071 na části území Byzantské říše, vznik RS nebyl dohodnut s **Mališáhem**
- Rúm/Řím – Anatolie
- Centrum Nikaia – **Sülejman (İzник)**, později Okonyon - **Kılıç Arslan (Konya)** – *po 1. křížové výpravě byla İznik Seldžukům odebrán*
- Od pol. 12. století – Seldžukové nejmocnější síla v Anatolii
- 1176 **Bitva u Myriokefala** - konec byzantského velmocenského postavení – konec byzantských pokusů znovu dobýt anatolskou plošinu a postup RSS na západ; - **Kılıç Arslan II.** porazil Byzantince
- Vrchol 1211 – 1237 – rozsah říše: od Eufratu k Egejskému moři

Rúmský sultanát Seldžuků/Rúmští Seldžuci (1071/77 – 1308/10)

- RS se nepodařilo dobýt poslední křesťanské státy řecký Trapezunt a Kilikiki, ale expanze RS měla na jejich vývoj velký vliv (obchod Trapezuntu ovlivněn seldžuckou expanzí na Krym a král maloarménské Kilikie musel uznat Alá ad-dína Kajkúbáda I. za svrchovaného vládce)
- **Izz ad-dína Kajkávús I.** a jeho následovníci dobyli důležité přístavy (Sinop – Černé moře a Alanya – Středozemní moře)
- 1243 po bitvě **Köse Dağu** podlehl RS mongolskému nájezdu a rozpadl se na řadu menších „**beğliků**“, v jednom z nich vládl Osman (I.)

Byzantská říše

cca 1140

1265 - 1355

Křížové výpravy

- Křížové výpravy – větší dopad na Byzantskou říši než na Seldžuky
- 1. KV - 1097 – křižáci dobyli zpět **Nikaia**; následně získali zpět **Antiochii/Antakyi** a 1099 dobyli **Jeruzalém**
- 2 KV – 1147 porážka křižáků u **Eskişehiru**, většina účastníků byla Seldžuky pobita (J Anatolie)
- 3 KV – znovudobytí Jeruzaléma **Ajjúbovcem Saladinem** v roce 1187 – oživení KV – císař **Fridrich Barbarossa** získal **Konyu**; po náhlé císařově smrti se vojsko rozpadlo a jen jeho malá část dorazila do **Antiochie**
- 4 KV - 1204 dobytí Konstantinopole a vznik Latinského císařství a dalších nástupnických států

Po roce 1204

- Latinské císařství
- Nikájské císařství (exil byzantského císaře 1204 – 1261)
- Epirský despotát
- Trapezuntské císařství
- 1261 Byzantinci získali zpět Konstantinopol

Po roce 1204

The Mediterranean Lands after 1204.

Mezi Seldžuky a Osmany

- Rozdrobnost – 11. – 14. století – cca 26 dynastií bez odnoží (jedna z nich Osmané)
- Anatolské *beğliky*
- Putování mezi letními a zimními tábořišti
- Rozpad Anatólie ve 13. století po nástupu **Ílchána Abú Sa'ída** na čas pozastaven – díky mongolskému vůdci **Čobanovi** – přiměl řadu turkmenských knížat mu vzdát hold, ti kteří se vzepřeli byli potrestáni – 1315 – vyplenění **Konyi**
- Sjednocování za osmanského sultána **Bayezida I.**, ale postupné a zdlouhavé
- Osmané proti *beğlikům* používali „co šlo“, aby jim vnutili svůj systém

ANADOLU TÜRK BEYLİKLERİ

Raná Osmanská říše

- Osmanský *beğlik* se stal vedle Byzance nejdůležitější mocností v oblasti
- Osman I. Gází (1299 – 1326)
- 1326 Orhan I. (1326 – 1359) dobyl Bursu – pohřebiště sultánů až do dobytí Konstantinopole; využil vnitřní byzantské problémy a situaci v Anatolii (úpadek mongolské moci) a na Balkáně (úpadek Srbska)
- 1329 mírová smlouva mezi OŘ a Byzancí
- 1331 Nikaia (*İznik*)
- 1337 Nikomédie (*İzmit*)

Osmanská velmoc

- Válečné cíle – doly na Au a Ag v Bosně a Srbsku
- **Murad I.** (1326 – 1389) – položeny základy říše, která se opírala o vazalské křesťanské i muslimské státy
- 1389 bitva na Kosově poli – atentát na Murada I. memento pro obě strany
- **Bayezid I** v roce 1389 odstranil několik *beğliků* na východě a v roce 1393 porazil bulharskou říši
- 1396 bitva u Nikopole, kde **Bayezid I.** porazil evropské vojsko pod vedením **Zikmunda**
- 1400 **Bayezidova** říše sahala od Eufratu až po Jadran
- 1399 - poslední velké tažení středoasijských kočovníků - **Timur**

Boje proti Timurovi

- Prvotně Timur usiloval, aby sultán začal šířit islám na Z – Timurovi by pak připadlo i území Anatólie
- 1399 Bayezid získal 2 města na JV a J (Malataya a Elbistan) – otevřený konflikt
- 1401 Timur zpustošil např. Bagdád a pronikl do střední Anatólie
- 1402 bitva u Ankary, Osmané byli poraženi a Bayezid I. byl zajat (byzantský císař Manuel II. byl porážkou Osmanů potěšen)

Boj o moc mezi potomky Bayezda I.

- Bayezidovi synové se na zbylém území pustili do bojů o trůn
- 1410 se Mehmed (budoucí vládce) stal pánem znovusjednocené Anatólie
- Mehmed I. se v roce 1421 dal jmenovat „chalífou Božím“

Vznik regionální velmoci

- Murad II v roce 1430 dobyl Soluň a v roce 1439 přechodně získal Smederevo (V Srbska), ale Bělehrad nezískali ani jeho následovníci
- 1453 byla dobytá Konstantinopole
<https://www.youtube.com/watch?v=8W00TGQEY8E>

II The Byzantine Empire and the Ottoman Turks in 1555.

Byzantine Empire	Kingdom of Serbia at its greatest extent	Dominion of the Mamelukes
Greek Empire of Trebizond	Kingdom of Bulgaria	Kingdom of Armenia
Kingdom of Armenia	States under Latin rule	Venetian possessions
Ottoman (Osmanli) Turks	Genoese possessions	
Other Turks		
- Byz.Prov.-Byzantine Province D.-Duchy
P-Principality, Rep.-Republic
Scale 1: 15 000 000
Miles

I The Byzantine Empire in 1265.

Byzantine Empire	Kingdom of Serbia	Dominion of the Mamelukes
Greek Empire of Trebizond	States under Latin rule	Palatinate of Cephalonia
Kingdom of Bulgaria	Venetian possessions	
Wallachian States	Mongol dominions and Seljuk Turks	
- Byz.Prov.-Byzantine Province
D.-Duchy, P-Principality
Scale 1: 15 000 000
Miles

Osmanští Turci na Balkáně

- 1354 OŘ dobyla Gallipoli (<https://www.youtube.com/watch?v=lx3udUppQ4>)

Osmanští Turci na Balkáně

- Z Galipolli započali Osmané dobývání Balkánu
- 1355 byzantsko – bulharský pakt
- 1364 válka mezi Byzancí a Bulharskem o černomořské pobřeží
- Murad I. – změna strategie
- 1359 obléhání Konstantinopole OŘ

60. léta 14. století: Dimotika a Andrianopole

Expanze OŘ

- 1371 bitva na řece Marici – OŘ porazila Srbsko
- 1389 bitva na Kosově poli
- 1391 – Valašské království – tribut
- 1396 – bitva u Nikopole a její důsledky
- 1402 – bitva u Ankary: OŘ x tatarské hory
- 1418 – OŘ ovládla jih Albánie
- 1430 – OŘ dobyla Soluň
- 1439 – OŘ dobyla Zvornik, Srebrenici a Smederovo
- 1448 – druhá bitva na Kosově poli
- 1453 – OŘ dobyla Konstantinopol

Děkuji za pozornost 😊

Jana Musilová

87562@mail.muni.cz